

Poučavanje i učenje o holokaustu i sprečavanju zločina protiv čovječnosti

Koprivnica 24.-27.siječnja 2017.

Agencija za odgoj i obrazovanje / Yad Vashem, Izrael / Ministarstvo znanosti i obrazovanja RH / Mémorial de la Shoah, Francuska

Koprivnička Sinagoga i Zbirka Judaica

26. siječnja 2017. / Dražen Ernečić, viši kustos, Muzej grada Koprivnice

ŽIDOVI U KOPRIVNICI

Muzejska izložba **Židovi u Koprivnici** iz fundusa Muzeja grada Koprivnice kroz više segmenata – povijest, arhitektura, gospodarstvo, javni, politički, kulturni i vjerski život, biografije, holokaust – valorizira značaj židovske zajednice u Koprivnici od 18. stoljeća do 1941. godine i danas. Uz to, izložba je prilog vraćanju digniteta jednoj maloj zajednici koja je svojevremeno svoje potencijal uložila u gospodarski, kulturni i društveni prosperitet grada, a koji su i danas u temeljima modernog grada Koprivnice.

Najveći dio građe iz Zbirke Judaica Muzeja grada Koprivnice snimljen je i pohranjen 2000. godine u Centru za Židovsku umjetnost u Jeruzalemu (The Center for Jewish Art – The Hebrew University of Jerusalem) koji dokumentira i židovsko kulturno naslijeđe Hrvatske. Tako je navedena građa uz sinagogu i židovsko groblje uvrštena u Indeks židovske umjetnosti cijelog svijeta.

Godina	1857	1880	1890	1900	1910	1921	1931	1940
Židovi	119	383	398	382	447	369	339	358
Koprivnica	3224	4627	5118	7078	8018	8115	7934	c8500

Broj Židova u Koprivnici prema popisima stanovništva u odnosu na grad Koprivnicu

Istoimena izložba koja mariborskoj i slovenskoj kulturnoj javnosti predstavlja **Židove u Koprivnici** manjeg je opsega, ali smo nastojali da publici vjerodostojno ispriča priču s naglascima na najvažnije momente iz gotovo stoljeća i pol dugog života zajednice koja je imala presudni značaj u razvoju građanskog društva i kozmopolitske orijentacije Koprivnice.

Središnji koprivnički Zrinski trg u vrijeme prosperitetnog razvoja grada prije prvog svjetskog rata.

PORTRETI KOPRIVNIČKIH ŽIDOVA

Simon Hessel, rabin
Židovske općine
1887.-1914.

Regina i Hugo
Heinrich, 1900.

Slavko Löwy,
hrvatski arhitekt,
1930.

Dr. Zlatko Švarc,
gimnazijski
profesor, 1920.

Hermina Graf,
1900.

Lola Neufeld,
1919.

Dr. Branko Švarc,
gradonačelnik
1932.-1937.

Hermina, Ilka,
Laura, Cilly
Moses, 1885.

Žaki, Vlado i
Aurel Švarc,
1910.

Julius Hirschl,
1930.

Milan Graf,
glazbenik, 1940.

Malvina Švarc,
1907.

Ivana Hančika
Švarc, 1910.

Geza Hiršl sa
suprugom, 1910.

Slava i Milan
Švarc, 1924.

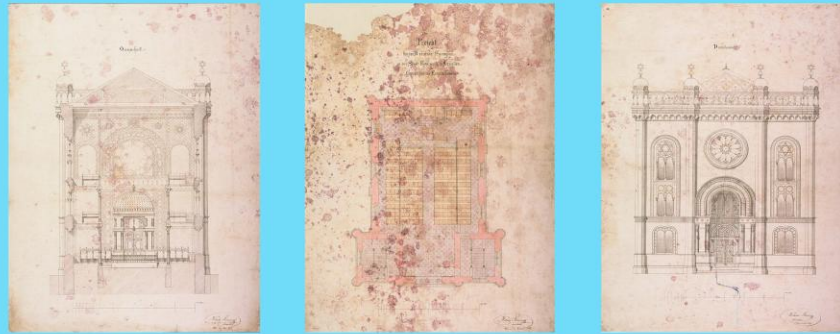
Obitelj
Sonnenschein, 1940.

Tabla 2

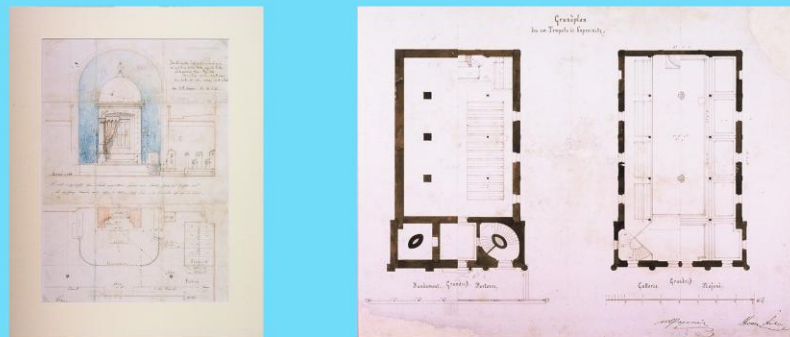

SINAGOGA

Židovski hram u Svilarskoj ulici podignut je krajem 19. stoljeća u neposrednoj blizini stare židovske bogomolje. Zahvaljujući većoj skupini natječajnih radova nastalih 1867. godine, među kojima se nalazi i nekoliko nacrti koje je potpisao bečki sinagogalni arhitekt Wilhelm Stiassny, može se zaključiti kako je izvedbene nacрте na temelju rada Antona Henna, izradio koprivnički graditelj Ivan Igrić, dok je radove izvodila graditeljska poduzetnička obitelj Reš iz Koprivnice. Godine 1930. prilikom obnove koprivničke sinagoge, neostilsku historicističku plastiku zamijenilo je arhitektonsko rješenje u oblicima hrvatske moderne koprivničkog arhitekta Slavka Löwyja.

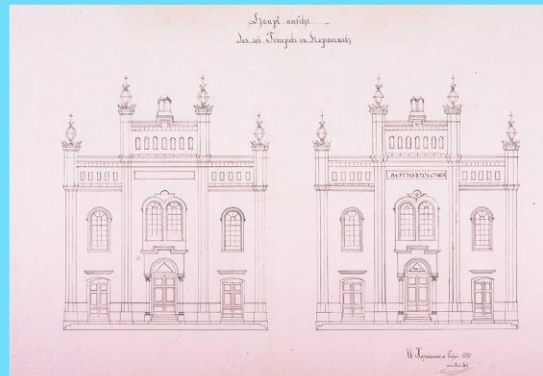

Natječajni arhitektonski radovi za koprivničku sinagogu austrijskog sinagogalnog arhitekta Wilhelma Stiassnog (1842. - 1910.).

Arhitektonski nacrt Antona Henna za koprivničku sinagogu: 1. Projekt bime (svetišta), 2. Tlocrt sinagoge (fotografije: Hrvatski restauratorski zavod, Zagreb)

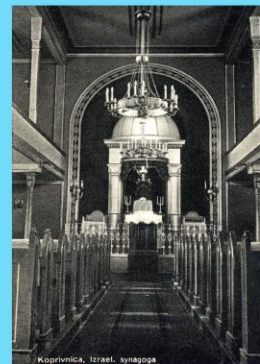
SINAGOGA

Izvedbeni nacrt za koprivničku sinagogu koprivničkog graditelja Ivana Igrića, 1893. godina

Dr. I. Kohn
red. rab.

Autograf iz 1925. dr. Izraela Kohna, koprivničkog rabina od 1925. do 1941. godine

Prvi izgled pročelja koprivničke sinagoge od druge polovice 19 st. do 1930. Pročelje i unutrašnjost sinagoge nakon rekonstrukcije iz 1930. godine arhitekta Slavka Lőwya

Arhitekt Slavko Löwy
(Koprivnica, 1904. – Zagreb, 1996.),
oblikovao je eksterijer koprivničke Sinagoge 1930. u
stilu moderne, a takvom je vidimo i danas .

PODRAVSKE NOVINE

POSTARINA PLAĆENA U GOTOVU
„PODRAVSKE NOVINE“ SU INFORMATIVNI
TJEDNIK ZA KOPRIVNICU I NJENU OKOLI-
CU, TE IZLAZE REDOVNO SVAKE SUBOTE.
TROMJESIČNA PRETPLATA IS DINARA.
CJENIK OGLASA: CIJELA STRANICA 300 D
POLOVICA 100 D, ČETVRTINA 50 D, OSMI-
NA 30 D. MALI OGLASNIK: DO 30 RIJEČI
10 D SVAKIH DALJINIJO RIJEČI 3 D. RU-
KOPIJE VALJA SLATI UREDNIŠTVU, A
PRETPLATU I NARUČBE ZA OGLASE
UPRAVI LISTA. RUKOPISI SE NE VRAĆAJU
POJEDINI BROJ DINAR I PO

GODINA I.

KOPRIVNICA 23 rujna 1930.

BROJ 30.

Svečano otvorenje renoviranog židovskog hrama. Sutra u 11 sati prije podne obavit će se svečana posveta obnovljenog izraelitičkog hrama. Prigodno slovo održat će rabin g. dr. Izrael Kohn, a pjevat će naročito sastavljen i uvježban zbor, kojeg je uvježbao kantor g. Leo Wolfensohn. O samome obnovljenome hramu pisat ćemo u slijedećem broju.

Tabla 5

PODRAVSKE NOVINE

POSTARINA PLAĆENA U GOTOVU
„PODRAVSKE NOVINE“ SU INFORMATIVNI
TJEDNIK ZA KOPRIVNICU I NJENU OKOLI-
CU, TE IZLAZE REDOVNO SVAKE SUBOTE.
TROMJESIČNA PRETPLATA IS DINARA.
CJENIK OGLASA: CIJELA STRANICA 300 D
POLOVICA 100 D, ČETVRTINA 50 D, OSMI-
NA 30 D. MALI OGLASNIK: DO 30 RIJEČI
10 D SVAKIH DALJINIJO RIJEČI 3 D. RU-
KOPIJE VALJA SLATI UREDNIŠTVU, A
PRETPLATU I NARUČBE ZA OGLASE
UPRAVI LISTA. RUKOPISI SE NE VRAĆAJU
POJEDINI BROJ DINAR I PO

GODINA I.

KOPRIVNICA 27 rujna 1930.

BROJ 31.

Posveta obnovljenog izraelitičkog hrama. Prošle nedjelje u 11 sati prije podne obavljena je svečana posveta renoviranog izraelitičkog hrama. Tom zgodom održao je rabin g. dr. Izrael Kohn prigodno slovo, a naročito uvježbani pjevački zbor, popunjen nekim članovima »Podravca«, vrlo je lijepo izveo crkvene kompozicije. Svečanosti su prisustvovali od strane gradske općine gradonačelnik g. dr. Vladimir Malančec, podnačelnik g. dr. Branko Sckwarz, zatim predsjednici i ostali funkcionari svih jevrejskih kulturnih društava. Sam hram uspješno je obnovljen. Vanjsko i unutarnje renoviranje obavljeno je po nacrtima domaćega sina g. ing. arh. Slavka Löwy, te je potpuno uspjelo. S fasade je skinut sav nepotreban balast »ukrasnih« ruža, vijenaca, limenih kupola i drugih detalja, pa su postignute lijepe i mirne plohe. Iz unutarnjosti je također izbačeno zastarjelo patroniranje, marmoriranje, zviježdice i drugi slični detalji, a sav prijatni utisak postignut je finim nijansiranjem triju boja: tamnomodre, sive i srebrene. Velika je šteta, što i okolina hrama nije uređenija, jer se u sadanjem svom millieu ova lijepa reprezentativna građevina nekako gubi. Vrijedno je još pripomenuti, da su sve restauracione radove izveli isključivo domaći obrtnici, na čemu im valja čestitati. Jednake čestitke na uspješno dovršenom poslu neka primi i vodstvo židovske bogoštovne općine na čelu s vrijednim svojim predsjednikom g. Vilimom Grünwaldom.

SINAGOGA

Ploče s bime (svetišta) koprivničke sinagoge

Tora, srednja Europa, Koprivnica oko 1860.

"Škrabica" za posmrtnu pripomoć, 1864.
JAD, pokazivač kojim kantor ili rabin prati riječi Tore
Par rimonima, dva ukrasna završetka Tore
Tri para svijećnjaka za Šabat
Veliki pehar i pehar s vinovom lozom za Kiduš

Tabla 6

GOSPODARSTVO, DRUŠTVO, KULTURA

Tvorničko postrojenje kemijske industrije
Danica d.d., 1910.

Paromlin, vl. Emanuel Braun, 1910.

Prva pravila koprivničke židovske općine tiskana na njemačkom jeziku u Zagrebu 1879.; Pravila koprivničke židovske općine na hrvatskom jeziku u Zagrebu 1910. godine; Pravila gospojinskog društva iz 1907. i 1932. godine

Gradska Kavana, vl. Mundi Graf,
1892.

Hotel "K caru austrijanskomu", vl.
obitelj Švarc, 1880.

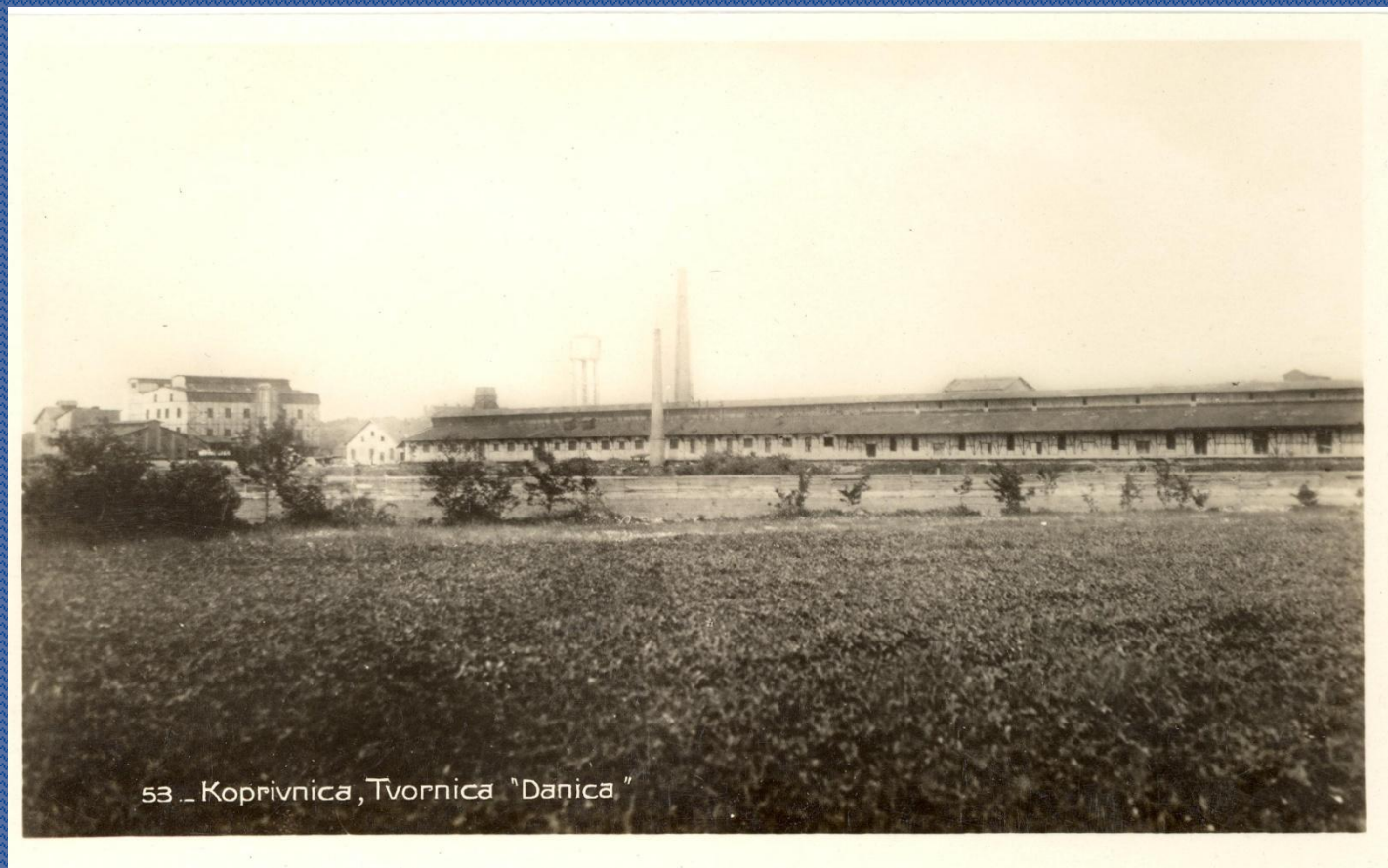
Vinski klub "Nikaj zato",
1908. - 09.

Purimska zabava, 1930.

Zrinski trg u Koprivnici, oko 1920.

53 _ Koprivnica ,Tvornica "Danica."

OD INDUSTRIJSKOG POGONA DO INDUSTRIJE
SMRTI – “Danica” 1. koncentracijski logor u NDH
15.4.1941.-1.9.1942.

Prva žrtva holokausta u NDH
dr. Željko Selinger

(V. Bukovec, 1903. - Jasenovac, kolovoz 1941.)

51. 10

Tekući broj	UHAŠENIKA					ISTIJE			
	Prezime, ime (nadimak) očevo i materino ime, te rod. prezime materino	Dob	Vjera	Stalib.	Zanimanje	Rođen u	Nadležan i suda boravi	Predveden	
								Po kuće	Kada
291	Si: Malanin Nado-				valoval	mjesto: općina: srez:	općina: srez: suda boravi	-	28. IV 11. E
292	Radušić Senovl					mjesto: općina: srez:	općina: srez: suda boravi	-	28. IV
293	Si: Slinger Šeljko.				lijecnik	mjesto: općina: srez:	općina: srez: suda boravi	-	28. IV
294	Si: Josip				glednik	mjesto: općina: srez:	općina: srez: suda boravi	-	28. IV
295	Si: Bojko					mjesto: općina: srez:	općina: srez: suda boravi	-	18. IV
296	Malanin Franoj					mjesto: općina: srez:	općina: srez: suda boravi	-	28. IV
297	Horović Josip				ponač	mjesto: općina: srez:	općina: srez: suda boravi	-	26. IV
298	Radetić Dušan					mjesto: općina: srez:	općina: srez: suda boravi	-	28. IV
299	Radušić Stjepan				istov	mjesto: općina: srez:	općina: srez: suda boravi	-	28. IV
300	Si: Josip				istov	mjesto: općina: srez:	općina: srez: suda boravi	-	28. IV

Istrgnuta stranica iz prijamne knjige logoraša
1. ustaškog koncentracijskog logora "Danica" u Koprivnici

Oznake koje su Židovi nosili od kraja travnja 1941.godine u Koprivnici, Zagrebu...

ŽIDOVİ U KOPRIVNICI DANAS

Sinagoga danas

Anka Crndić, "Pravednica"
od 8. 8. 2005. godine

Boris i Žarko Dolinar, "Pravednici"
od 21. 12. 1995. godine

Koprivničanci – Pravednici među narodima svijeta

Ulica Adolfa Daničića, Ulica dr. Željka Selinger, Ulica Ivice Hiršla, Ulica Milana Grafa,
Ulica Slavka Löwya

Ulice na području grada Koprivnice koja nose imena zaslužnih Židova

Židovi u Koprivnici * Muzej grada Koprivnice - Sinagoga Maribor * 11. 6. – 30. 8. 2009. * Autor izložbe Dražen Ernečić * Suradnici dr. Marjan Toš, dr. Krešimir Švarc, Draženka Jelišić Ernečić * Oblikovanje Dražen Ernečić, Dalibor Vugrinec * Fotografije Hrvatski restauratorski zavod Zagreb, Vladimir Kostjuk * Zahvaljujemo Ministarstvu kulture Republike Hrvatske, Gradu Koprivnici

Recentno stanje vrijedne nepokretne baštine grada Koprivnice – Sinagoge s izložbom “Židovi u Koprivnici” u Noći muzeja 2016. godine.

Recentno stanje Spomen področja “Danica”,
2016.

Lokomotiva koja je dovozila zatočenike u 1. koncentracijski logor u NDH danas je izložena na Glavnom kolodvoru u Zagrebu